

MEMORIAL
General Marii Wittek

A. Bajewski oprac. 2014

19-312 Pisanica
Kalinowo
Kornicka - Muzulskie

LHP

brak ul. i ulj

8020 LIKSIANKA Galeria
zam. Rutkowska (1948)

1680/USK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

1680/USK

LHP

LIKSZANKA Waleria

zam. Rutkowska

I. Materiały dokumentacyjne ✓

I/1 – relacja właściwa ✓ k. 2, s. 1-4

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora k. 2, s. 1-6

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 3

VI. Fotografie —

I/1

Relacja

Relacja Rutkowskiej Walerii z d. Liksza (Likszanka)
sporządzona według schematu relacji o wojennej służbie
kobiet-żołnierzy do I i II Armii WP, w l. 1939-1945
podpisana z datą 19^{II} 1999r.

manuskrypt, oryg. k. 2, s. 1-4

Relacja Rutkowskiej Walerii przekazana do Fundacji w 1999r.
Irena Królakowska

I/1/1

Mat. użyc. od J. Kubiś

14 III 2000

16/25

**Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy
W I i II Armii Wojska Polskiego
w latach 1939-1945**

Relację można sporządzić również w sposób opisowy uwzględniając punkty schematu ale nie rozdzielając opisu na poszczególne punkty.

I. DANE OSOBOWE

1. Nazwisko (także panięskie z datą zmiany), imiona Rutkowska Waleri
Liliana
2. Data i miejsce urodzenia (w przypadku wsi podać powiat)
17-7-1927 Władni
3. Imiona rodziców, nazwisko panięskie matki, dane o ich pracy zawodowej i społecznej Jan i Marianna Gropowas
4. Obecny adres składającej relację, nr telefonu
1939-19-312 Piszaniec
gmina Galinowo woj. olsztyn

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie (nazwy szkół i lata ich ukończenia) 7 klas szkoły podstaw
2. Miejsce zamieszkania przed 1939 rokiem Władni
3. Czym zajmowała się przed 1939 rokiem (nauka, praca-jaka?) Pracy Rodzicad.
7 klas szkoły podstawowej
4. Przynależność do ZHP, PCK, PWK, ZMW, Sodaliczja Mariańska

III. UDZIAŁ W KAMPANII WRZEŚNIOWEJ 1939 ROKU

Przydział, funkcja, służba wojskowa lub udział w obronie cywilnej, służba sanitarna

Wojsko polskie 4 pól zapasowy
szpital.

IV. DANE Z OKRESU LAT 1939-1945

Nauka, praca, udział w konspiracji (jakiej ?)

T/1/2

1. Kiedy i w jakich okolicznościach znalazła się w ZSRR ? (wywiezienie, aresztowanie, ewakuacja, miejsce pobytu – charakter pracy)

2. Moja droga do wojska polskiego (mobilizacja- podać przez kogo zmobilizowana i kiedy, zaciąg ochotniczy)

4 XI 44 r. RK 21 Wilno 12.07.1945 r.
zworowan Wojska 9elskiego

3. Data rozpoczęcia służby w wojsku i data zdemobilizowania

15-8-1945 r. zdemobilizowana

4. Nazwy kolejnych jednostek, w których odbywała służbę wojskową

4 XI 44 roku RK 21 4 p. Zapasowy
szpital. Wojskowy 3293, 44 jako synatorjojska

5. Jakie wykonywała zadania i jakie zajmowała stanowiska lub funkcje w wojsku

4 p. Zap. ewieraniu i w polni
z szpitalu polowyn jako sanitariuszka

6. Jakie przeszła przeszkolenie w wojsku (szkoły, kursy, itp.)

7. W jakich bitwach brała udział (miejscowość, data, odniesione rany i kontuzje, gdzie i kiedy ?)

pod Warszawą otrzymane
nogi

8. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji (data ostatniego awansu)

serwogowa Sierżant

9. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne

Medal Krzyżem i Walki
 2 medale Odnależa Sobowaldecka Odnależa Syna Gotta
 Kłoty medal za zasługi Obnonnosei Kwoju
 50 lecu 90 Budy 1941-1945 medal za zasługi zuzg 22 4
 10. Medal, za zasługi zuzg 22 4
 11. Medal, za zasługi zuzg 22 4

V. ŻYCIORYS POWOJENNY

1. Dalsze kształcenie się. Warunki rodzinne. Praca zawodowa i działalność społeczna. Wpływ służby wojskowej na życie powojenne. (Jest bardzo pożądane nadsyłanie oddzielnych wspomnień przedstawiających losy wojenne i powojenne)

pracowałam w Kole Gospodyni
 wychowywałam 7 dzieci miałam
 spotkanie w szkole z dziećmi
 jestem Prezesem Komendantów Byłych
 Wierznioń Gelidycznych w Katinowa

2. Z jakimi trudnościami życiowymi borykała się bezpośrednio po wyjściu z wojska, czy korzystała z pomocy władz państwowych czy społecznych?

pracowałam w s.H. R. w Pisanicy
 co otrzymywałam rzdca

3. Obecne źródło utrzymania (emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy wojennego, renta rolna, renta wdowia, proszę uwzględnić grupy inwalidztwa)

4. Obecny stan zdrowia

nie jest dobry mam
 reuma i astma

5. Z jakiego rodzaju pomocy, służby zdrowia korzystała ?

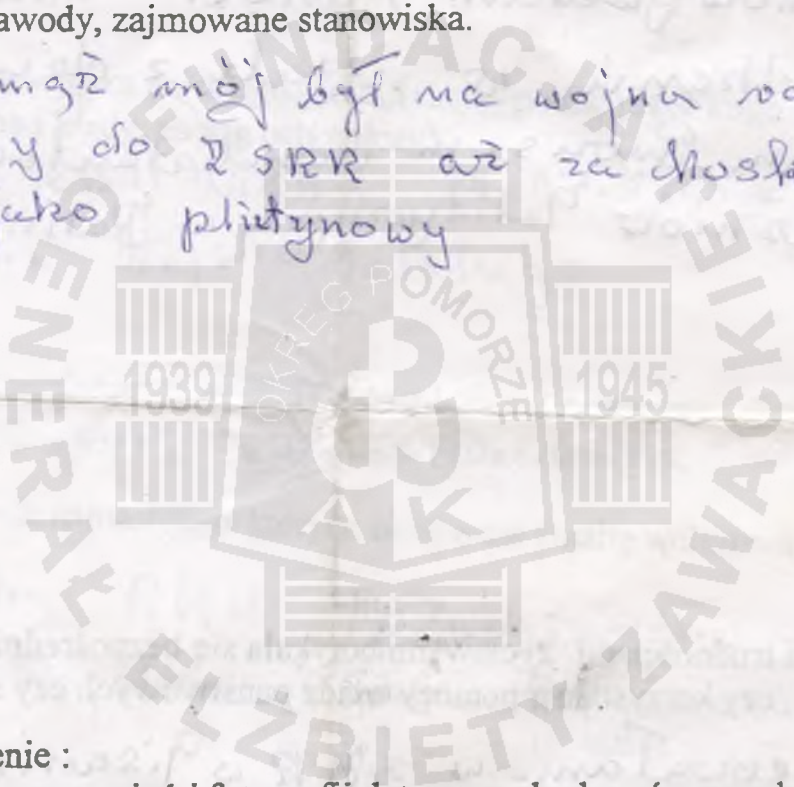
I/1/4

Boychodni i szpitalu

6. Czy była represjonowana po wojnie (sama autorka lub jej rodzina, aresztowania, śledztwo, okoliczności, data i miejsce)

7. Krótka charakterystyka najbliższej rodziny, jej losy wojenne, a także szczególnie sytuacje życiowe rodziców, rodzeństwa, męża, dzieci – ich wykształcenie, zawody, zajmowane stanowiska.

chwyci mąż mój był na wojnie rany
wywzrony do ZSRK aż za Moskwą
i był jako pilotowy

Pożądane załączenie :

- dokumentów, wspomnień i fotografii dotyczących okresów przedwojennego, kampanii wrześniowej oraz okresu wojennego
- wykazu książek i artykułów, w których wzmiankuje się o służbie wojskowej autorki relacji i o jej formacji
- bardzo prosimy o podawanie , na nadsyłanych fotografiach, daty, nazwy jednostki, miejsca oraz w miarę możliwości imion i nazwisk osób tam uwiecznionych.

Czytelny podpis

.....Pudkowska Halena

Data 19-V-1998

I/3 Inne materiały dokumentacyjne dot. relatora

Ankieta opracowana w 1967r. przez Jrenę Królikowską z W-Uy (pytania) w celu poznania losów kombatanek po wojnie. Relacja

Ankieta wypełniona równocześnie przez Rutkowską Walerię adres: Żydy p-ta Piaseńce pow. EFK, podpisana b.d.

rskopis oryg. k. 3, s. 1-6

Ankiety wypełnione przez Rutkowską W. przekazane do Fundacji Jrena Królikowska w 1999r.

I/3/1

16/25

Irena Królikowska
Warszawa 10, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

407

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznaną, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. *(tolerantnie)*

Z góry dziękuję za współpracę.

- Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl /
 w mieście stołecznym,
 w mieście wojewódzkim,
 w mieście powiatowym,
 w małym miasteczku,
 na wsi,
 w osiedlu.

Dlaczego: *nie osiedliłam się ponieważ nigdy pracowałam 16 lat na poczcie i zawsze miałam markami służbowe*

- Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

Po zdemobilizowaniu wyjechałam do Wilna. i wróciłam z tą nadzieją że przyjedzie rodzina, lecz rodzina nie przyjechała. zamiastem z koleżanką. potem w roku 1948 zapoznaliśmy się z mężczyzną z którym się poślubiłam.

Zatętniła

1 zdjęcie z córkami.

3. Start ten wydatnie ukatwiła Ci : rodzina,
 przyjaciele,
 państwo,
 społeczeństwo,
 instytucje społeczne,
 radziła: sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśl/

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu:
 tak,
 nie.

Jeżeli tak, to dlaczego uważałaś to za konieczne:

*ni rozylałam się z powodu braku było warunków
 mi miłym rodziny i w końcu wyjechałam z domu*

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztalcanie się:
 - już w roku 1945,
 - kilka lat później, /kiedy/
 - kilkanaście lat później,
 - wcale nie uczyłaś się.

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:
 - ukończyłaś szkołę podstawową,
 - " " zawodową,
 - " " średnią ogólnokształcącą,
 - " " zawodową,
 - wyższą.

7. Co zadecydowało o takim wyborze:

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończyłaś:

8. Podaj zawód, w jakim pracujesz:

*pracuję w ETZCB w Etken
 regularna pisanie*

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *zarabiam 1900 zł miesięcznie
 gospodarstwo nie posiadam*

b/ Jakie posiadasz mieszkanie: *1 pokój i kuchnia*

c/ Czy posiadasz: Telefon,
 radio.
 telewizor,
 adapter,
 pralkę.
 lodówkę,
 odkurzacz,
 irme;

9. Czy lubisz swoją pracę: tak,
nie.

Dlaczego tak jest? Pomieważ mam zamiarowanie pracować w szpitalu
lecz ze względu że mieszkać na wsi, nie mogę spełnić się moje
pragnienia gospodarki nie posiadają, byłoby lepiej gdybym mieszkała
w mieście

10. Czy fakt, że byłeś żołnierzem:

- ułatwił Ci - załatwianie spraw osobistych w urzędach.
 - otrzymanie pracy, starałam się przez 2 lata aby
 - dostanie się do szkoły, otrzymałam mieszkanie w Żitku,
 - otrzymania mieszkania, w wszelkim drogami i za pomocą ZBOD
 - awans w pracy, Gen. i Wojewódki i Kaschym wazem.
- nie odmówiono mieszkania na mieszkanie nie
mau z czego dać i tak muszę się uczyć
- nie miał żadnego wpływu,
 - utrudniał,
 - nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź: na wsi. A. jedyn-

czynie sekretarz PZPR. w Żitku powiedział kiedyś do niego
udałam w pomoc w uzyskaniu mieszkania do powiedział że im
w mieście takich ludzi nie trzeba a muszę mieć mieszkanie
dla zmniejszenia których mam brak ale bez mieszkania nie mogę
być. Proszę. która jest że mieszkać na wsi jest do że musi być
materialnym być. a powypadku jaki ma się zdarzyć z pracą
na Poczcie musiał się pożegnać teraz tak samo dojecha do pracy 12 km
co dziwnie. w ten sposób została na wsi z której w jeden godz. bym wychodzi

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności: Tak, nie.
- odwagę: tak, nie.
- wytrwałość w dążeniu do celu: tak, nie. to nie ma znaczenia

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Przeżycia do celu są niemożliwe, ponieważ ja która walczyłam
ze śmiercią Waleriękch bohaterów walczyłam im życie którzy
razem byli ogniem Hitlerzami wspólnie z nimi budowały
Nowy Kachanis Ludowy Ojczyzny, dziś jestem zapomniana, brak
oła mi nie mieszkania, w mieście jestem nie potrzebna by nie
zawachanie ludziom którzy wygrali się w Ojczyźnie odbudowanej
i wywalczony przez nas żołnierzy. Jak przykro jest wspomnieć
że ten którego po wyzwoleniu Ojczyzny nasza zwyciężyła data ma
staniwiska Inżynierów, Magistrów jest ob. stanowiącym co ma się stać
niektóry, a o nas zapomniane i odsunięte od władania. Kłopoty pomocy

12. Czy jesteś zadowolona ze swych osiągnięć: - osobistych tak , nie.
 - zawodowych tak , nie.
 - społecznych tak , nie.
 - naukowych tak , nie .
 - małżeńskich tak , nie.
 - towarzyskich tak , nie.

13. Czy utrzymujesz więź z kombatantkami :
 Tak, nie.

Dlaczego: To zdemobilizowani. Każda z nas wyjechała w swoje strony, a przeważnie były to dziewczęta Związku Radzieckiego.

14. Opisz swoje osiągnięcia w pracy:

W pracy żadnych osiągnięć nie miałam ponieważ pracuję fizycznie i ciężko zarabiam, miałam gdzieś zakwaterowane 1200 zł. mieszkanie i do pracy mam 3 km. codziennie chodzić to jest trudne i z powrotem 6 km.

15. Napisz , kiedy wyszłaś za mąż, czy małżeństwo jest udane, ile masz dzieci, w jakim wieku:

Za mąż wyszłam w 1948 roku, jestem zadowolona, dzieci miałam 8-siem siedem synów i 1-dną córkę jeden syn najstarszy nie żyje, wiek od 20- do 4-eh miesięcy. Najstarszy z nich kończy maturę, jeden uczęszcza do szkoły zawodowej 3-eh do szkoły Podstawowej dojeżdżając od domu.

16. Podaj, gdzie uczą się /uczyły się / Twoje dzieci

- Jak kierowałaś ich losami:

Chciałabym aby dać każdemu z nich szkole i zawód.

- Czy nie zawiodły pokładanych w nich nadziei:

najstarszy syn. zawiodł ponieważ chciałam go uczynić na doktora. lecz słabo się uczył i w jedenastej klasie mogło się nie uczył gdyż nie został dopuszczony do matury.

19. Czy Twoja córka /dzisiejsza młodzież/ byłaby, Twoim zdaniem, zdolna pójść w Twoje ślady, gdyby zaszła tego potrzeba?

mam 6 synów kurichy ma chce pójść
moj ślad i za Gierzyną ochotą by swe
zyciu

20. Podaj:

a/ Ile miałaś lat w chwili mobilizacji:

miałam 18 lat

b/ Jakie miałaś wykształcenie?

miałam 7 klas

c/ Gdzie mieszkałaś przed wojną:

- miasto stołeczne,
- miasto wojewódzkie. Widno
- miasto powiatowe,
- miasteczko,
- wieś,
- osiedle.

d/ Gdzie mieszkałaś przed mobilizacją?

mieszkałam w Wilnie gołbri posłam
ochotniczą do wojska polskiego

e/ Gdzie pracowałaś?

byłam przy rozbiciach i rezerwam przed
w szpitalu w Wilnie

f/ W jakim stopniu wojskowym opuściłaś wojsko?

serwogowa

g/ Jakie otrzymałaś odznaczenia i kiedy?

21. Czy chciałabyś coś jeszcze od siebie dodać:

Nadmieniam że chociaż jest mnie ciężko bo w domu
zostaje dwoje matyle dzieci a ja muszę iść do pracy.
ale jestem dumna ze swej przeszłości i pragnęłabym
aby wszyscy dłużej poszli moim śladem i stawali
w polnie oba Gierzyny.

Jeszcze raz dziękuję Ci za udzielenie pomocy w tej pracy.

Rutkowska Waleria
zam. wieś Zychy
p. ta. Pisaniowa 14ow Elk.

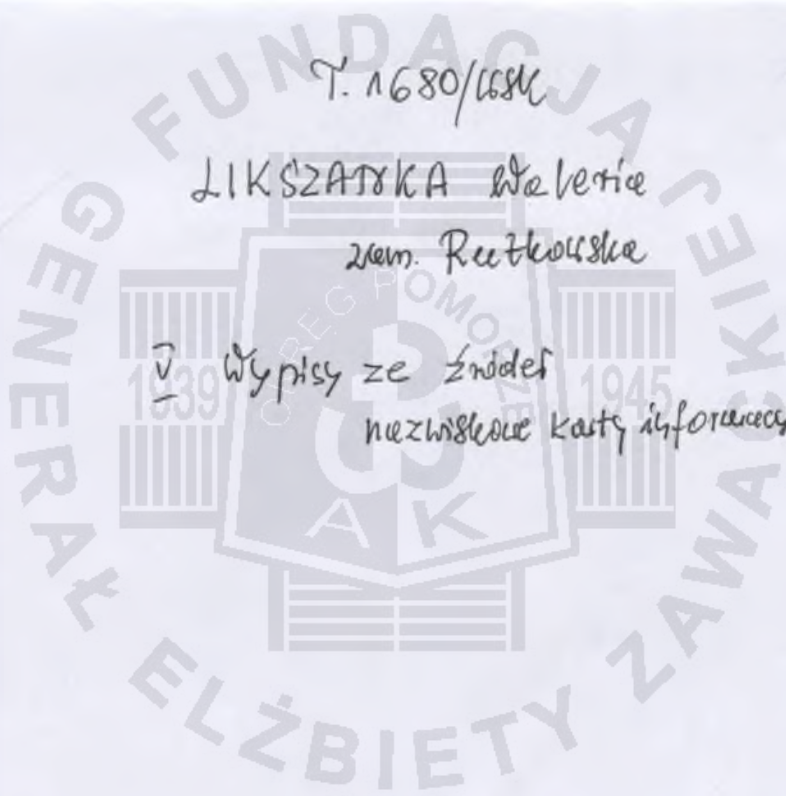
118

T. 1680/1684

LUP

LIKSZATKA Waleria
zmem. Ruczkowskie

Wypisy ze źródeł
niezależne karty informacyjne 3

a

ZSRR-LWP

1

J. 1680/LON

RUTKOWSKA waleria

z d. Liksza

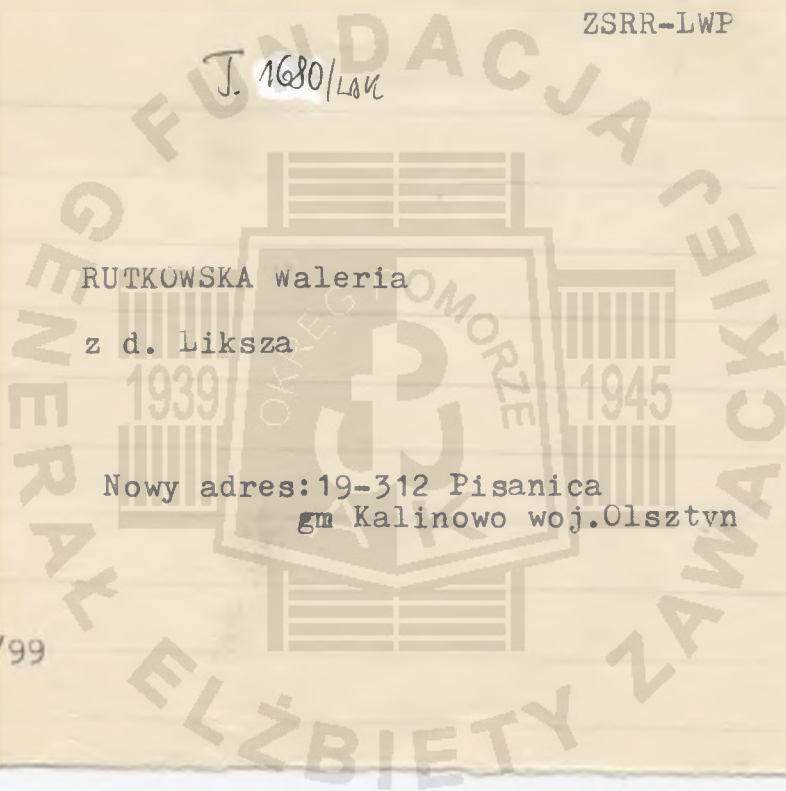
1939

1945

Nowy adres: 19-312 Pisanica
gm Kalinowo woj. Olsztyn

16/25

I. Król./99

a

T. 1680/wc

ZSRR-LWP

RUTKOWSKA Waleria

z d. Likszanka

Adres: 19-312 Pisanica w. ~~Zydy~~ pow. ~~Elk~~
woj. Suwałki.

I. Król./98

16/25

i

T. 1680/104

3

ZSRR-LWP

RUTKOWSKA Waleria
z d. Liksa

Zródło informacji:

Relacja własna

16/25

I. Król./99

LIK SZATKA HOLENIA

